

LA XARXA D'ESCOLES HISTÒRIQUES DE BARCELONA [XEHB]

Dra Paloma González Marcén
Dra Clara Masriera Esquerra
Centre d'Estudis del Patrimoni CEPAP - UAB

Qui som?

La Xarxa d'Escoles Històriques de Barcelona (XEHB) està formada per centres educatius públics de primària i secundària de la ciutat de Barcelona creats abans del 1939.

Tot i que tots els centres comparteixen la característica comuna de haver estat creats amb anterioritat al 1939, tenen **característiques singulars** tant en el que fa referència a la seva trajectòria, orientació pedagògica i context històric de creació, com al seu patrimoni arquitectònic, patrimoni moble i educatiu i patrimoni documental.

Així un grup important dels centres tenen el seu origen en l'anomenat [Patronat Escolar de Barcelona](#) creat l'any 1922, però també estan incorporats a la xarxa instituts com el Menéndez y Pelayo que té el seu origen a la [Mútua Escolar Blanquerna](#), creada a l'any 1923, o l'institut Jaume Balmes, que va ser el [primer institut provincial](#) creat a l'any 1857, i que destaca pel seu valuosíssim fons patrimonial, bibliogràfic i arxivístic.

lloreix

Xarxa d'Escoles Històriques de ...

Mapa dels membres de la Xarxa d'Escoles Històriques de Barcelona [XEHB] el curs 2014 - 2015

Afegeix una capa Desat

Capa sense títol

Estil Dades Etiquetes

Estils individuals

- Escola Àngel Baixeras (Ciutat Vella /
- Escola Pere Vila (Ciutat Vella / Sant f
- Escola Baldiri i Reixac (Gràcia / La Si
- Escola la Farigola de Vallcarca (Gràc
- Escola Miquel Bleach (Sants - Montju
- Escola Mossèn Jacint Verdaguer (Sa
- Institut Jaume Balmes (Eixample / Li
- Institut Lluís Vives (Sants - Montjuic
- Institut Menéndez y Pelayo (Sarrià - t
- Camp d'Aprenentatge de Barcelona
- Associació d'ex-alumnes i amics del
- CEPAP - Universitat Autònoma de Ba
- Escola del Bosc (Sants - Montjuic / F
- Escola Parc del Guinardó
- Escola Collaso y Gil (Ciutat Vella / El

Mapa base

Escoles d'Educació Infantil i Primària

Escola Àngel Baixeras
(Ciutat Vella / Barri
Gòtic)

Escola Pere Vila (Ciutat Vella / Sant Pere,
Santa Caterina i la Ribera)

Escola Baldri i Reixac (Gràcia / La Salut)

Escola la Farigola de Vallcarca (Gràcia / Vallcarca)

Escola Miquel Bleach (Sants – Montjuïc / Hostafrancs)

Escola Mossèn Jacint Verdaguer (Sants – Montjuïc / Poblesec)

Instituts d'Educació Secundària

Institut Menéndez y Pelayo (Sarrià –
Sant Gervasi / Sant Gervasi – Galvany)

Institut Jaume Balmes (Eixample / La Dreta
de l'Eixample)

Institut Lluís Vives (Sants – Montjuïc / Sants)

Quins objectius tenim?

- Donar a conèixer (visualitzar) el patrimoni material (moble i immoble), arxivístic, bibliogràfic i immaterial (memòries col·lectives i individuals, fotografies...) dels centres educatius que formen la xarxa
- Conservar i preservar aquest patrimoni
- Utilitzar aquest patrimoni amb finalitats didàctiques
- Utilitzar el patrimoni com una eina de cohesió i identificació de la comunitat escolar
- Posar en valor les corrents pedagògiques i les trajectòries professionals dels i les mestres i professors/es de les etapes prefranquistes de l'educació a Catalunya

Com ens coordinem i treballem?

Coordinació

Tot i que la xarxa té els seus orígens al curs 2011 – 2012, des del curs 2014 – 2015 la xarxa ha passat a coordinar-se amb el paraigua de tres institucions:

- Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Prehistòria (CEPAP-UAB)
- Departament de Didàctica de les Ciències Socials – Facultat d'Educació (UB)
- Museu d'Història de Catalunya (MHCat)

El Camp d'Aprenentatge de Barcelona és el servei educatiu de referència de la xarxa.

Treball grupal

Les reunions de la xarxa s'alternen per tal d'oferir una bona **coordinació** al mateix temps que una **formació** dels seus membres en temes de **conservació** i **didàctica** convidant també a experts dels diferents aspectes que impliquen el treball de la xarxa, així com establint col·laboracions amb institucions i entitats que permetin i donin **suport a la preservació i difusió del ric patrimoni educatiu, bibliogràfic i arxivístic** d'aquests centres.

Treballem amb l'objectiu finalista de poder crear un **Museu de l'Educació descentralitzat** per tal de reconèixer el valuós llegat que ens van deixar els centres educatius construïts en el marc anterior a 1939.

Projectes i activitats

Tots els projectes i activitats que porten a terme els centres en relació als objectius de la XEHB poden consultar-se a la nostra pàgina web

<https://sites.google.com/a/xtec.cat/xehbcn/>

- Programes d'aprenentatge Inter generacional entre alumnes i ex-alumnes del centre
- Publicació de llibres sobre els centres i biografies d'alguns dels mestres més rellevants
- Obres de teatre i dramatitzacions
- Blocs de l'alumnat sobre la història de les escoles i instituts.
- Projectes de catalogació del patrimoni educatiu i del fons bibliogràfic i arxivístic

Projectes singulars

Institut Menéndez y Pelayo

- Projecte de formació d'**Experts**: material didàctic per a l'alumnat de 1er d'ESO sobre la història del centre
- Projecte **Aula històrica i museografia del centre**: activitats amb alumnat, visites guiades i jornades de portes obertes
- Exposició fotogràfica **Menéndez y Pelayo. Espais singulars**
- Projecte **Ensenyar a aprendre**: documental elaborat per l'alumnat d'ESO de l'institut a partir de testimonis d'ex-alumnes

Escola Àngel Baixeras

- Projecte **Patrimoniem** : treball amb alumnat de 5è d'Educació Primària sobre les fonts orals, escrites , iconogràfiques i materials.
- Projecte **Memòria d'ex-alumnes**: Trobades i entrevistes d'alumnes actuals amb ex-alumnes, com és el cas de l'escriptor infantil i juvenil Enric Larreula. Es fa un treball previ de recerca a l'“arxiu-museu” de l'escola on es troben escrits i dibuixos dels ex-alumnes.
- Projecte de **Catàleg del patrimoni de l'escola**: localització de determinats mobles que es troben per tota l'escola, amb la finalitat de verificar el catàleg per tal de fomentar les habilitats d'observació, mesura i catalogació.

Escola La Farigola de Vallcarca

- **Projecte transversal sobre patrimoni i història del centre** per tots els nivells educatius:
- **Educació Infantil:** Treball de geometria a partir dels elements decoratius i arquitectònics de l'escola (rajoles, relleus, etc...)
- **Cicle Mitjà:** Recuperació d'objectes històrics de l'escola i experimentació amb el seu funcionament (impremta)
- **Cicle Superior:** Descobrir l'escola fent d'investigadors/es i publicació d'un bloc i actualització d'una entrada creada a Viquipèdia sobre l'escola
http://ca.wikipedia.org/wiki/La_Farigola_de_Vallcarca

Escola Mossèn Jacint Verdaguer

- Projecte **Història de l'escola** : treball amb alumnat de 6è d'Educació Primària sobre les fonts orals, escrites , iconogràfiques i materials.
- Projecte **Memòria d'exalumnes**: Trobades i entrevistes d'alumnes actuals amb ex-alumnes.
- Projecte **Exposició 1929**: Recerca sobre l'origen de l'edifici i el seu us abans de ser escola.

Valoració final

La preservació del llegat escolar anterior a 1939 permet:

- Crear un sentiment de valoració del centre educatiu
- Crear una cohesió de la comunitat escolar del centre fent-los més inclusius
- Preservar un patrimoni material i immaterial que va marcar la identitat d'un país com Catalunya, a l'avantguarda amb temes educatius
- Motivar l'alumnat per tal de conèixer el seu passat més pròxim
- Donar eines pròximes a l'alumnat per descobrir el seu propi passat

És en aquest sentit, que seguirem treballant en aquestes línies pel ple **reconeixement** i **preservació** d'aquest patrimoni, tot i el **suport tècnic i institucional** que encara requereix i la consecució del qual es conforma com a una de les tasques principals de la XEHB.